

Granskning av användning av statliga medel för regionalt tillväxtarbete

Region Gotland

Mars 2020

Henrik Fagerlind

Tua Lennartsson

Tobias Bjöörn

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Inledning	5
1.1 Bakgrund	8
1.2 Syfte och revisionsfrågor	8
1.3 Revisionskriterier	8
1.4 Avgränsning	8
1.5 Metod	6
2. Iakttagelser och bedömningar	8
2.1 Regionens organisation kopplat till regional utveckling	8
2.2 Information om hur medel söks och vad som prioriteras	8
Revisionsfråga 1: Ges potentiella stödsökande tydlig information om hur medel söks och hur projekt prioriteras och tilldelas medel?	8
2.2.1 Iakttagelser	8
2.2.2 Bedömning	10
2.3 Process för beredning och beslut	11
Revisionsfråga 2: Har regionstyrelsen säkerställt en tydlig process för beredning och beslut om användningen av de statliga medlen?	11
2.3.1 Iakttagelser	11
2.3.2 Bedömning	13
Revisionsfråga 3: Har regionstyrelsen säkerställt att beviljade projekt har en inriktning som främjar målen i det regionala utvecklingsprogrammet?	14
2.3.3 Iakttagelser	14
2.3.4 Bedömning	15
2.4 Intern kontroll	16
Revisionsfråga 4: Har regionstyrelsen säkerställt en tillräcklig intern kontroll rörande att projekten använder medlen på avsett vis?	16
2.4.1 Iakttagelser	16
2.4.2 Bedömning	18

2.5 Resultatuppföljning	19
Revisionsfråga 5: Har regionstyrelsen säkerställt att det görs en tillräcklig resultatuppföljning av projekten?	19
2.5.1 Iakttagelser	19
2.5.2 Bedömning	20
3. Revisionell bedömning	22
Rekommendationer	22
4. Bedömningar utifrån revisionsfrågor	23

Sammanfattning

Revisorerna i Region Gotland har utifrån väsentlighet och risk funnit det relevantt att genomföra en granskning inom området regional utveckling och då göra en fördjupning kring punkt 2 i det regionala utvecklingsansvaret, det vill säga Region Gotlands arbete med att besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete.

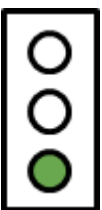
Syftet med granskningen är att bedöma om regionstyrelsens arbete med att besluta om användningen av statliga medel för regionalt tillväxtarbete är ändamålsenligt och genomförs med en god intern kontroll.

Efter genomförd granskning är den samlade revisionella bedömningen enligt följande:

Vi bedömer att regionstyrelsens arbete med att besluta om användningen av statliga medel för regionalt tillväxtarbete inte är helt ändamålsenligt och att arbetet inte helt genomförs med en tillräcklig intern kontroll.

Den samlade revisionella bedömningen baseras på de revisionsfrågor som formulerats i granskningen som bland annat visar att de projekt som beviljas medel främjar målen i Tillväxtprogram för Gotland 2016-2020, men att det finns utvecklingspotential kopplat till information samt resultatuppföljning och intern kontroll.

Bedömningen har gjorts utifrån följande revisionsfrågor:

Revisionsfrågor	Kommentar	
Ges potentiella stödsökande tydlig information om hur medel söks och hur projekt prioriteras och tilldelas medel?	Delvis Det finns en prioriteringsstrategi för hur inkomna ansökningar ska hanteras. Vi konstaterar dock att den information som finns på hemsidan kan utvecklas för att ytterligare tydliggöra för projektägare.	
Har regionstyrelsen säkerställt en tydlig process för beredning och beslut om användningen av de statliga medlen?	Ja Det finns processbeskrivningar och tillhörande dokumentation som tydliggör handläggningsprocessen samt tydliggör roll- och ansvarsfördelning. Det finns även en tydlig ansvarsfördelning mellan projektsamordnare och regionens strateger.	
Har regionstyrelsen säkerställt att beviljade projekt har en inriktning som främjar målen i det regionala utvecklingsprogrammet?	Ja Efter en granskning av regionens projektportfölj kan vi konstatera att det finns en spridning mellan inriktningar bland de projekt som beviljats medel 2018 och 2019.	

<p>Har regionstyrelsen säkerställt en tillräcklig intern kontroll rörande att projekten använder medlen på avsett vis?</p>	<p>Delvis Genom löpande rapportering från projekten, i form av ansökan om utbetalning och lägesrapport, så erhåller regionen information om hur projekten använder beviljade projektmedel. Vår granskning av utvalda projekt visar att dock att det finns brister i spårbarheten av kontroller under ett projekts löptid. Kontroller av regionala utvecklingsprojekt ingår inte i regionstyrelsens internkontrollplan.</p>	
<p>Har regionstyrelsen säkerställt att det görs en tillräcklig resultatuppföljning av projekten?</p>	<p>Nej Det genomförs inte någon samlad resultatuppföljning, bortsett från den årliga villkorsrapporteringen. Då detta inte genomförs bedömer vi att det finns svårigheter att veta om de medel som satsats i regionala utvecklingsprojekt har gett önskvärda effekter på den regionala utvecklingen. Det genomförs dock kontinuerliga erfarenhetsträffar flera gånger per år, där Region Gotland bjuder in projekten för uppföljning av projekten.</p>	

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnas följande rekommendationer till regionstyrelsen:

- att årligen säkerställa att regionstyrelsen erhåller en sammanställning av resultatredovisningar från samtliga avslutade projekt samt en utvärdering/analys av den samlade projektstocken för att kunna dra lärdom av genomförda projekt
- att öka transparensen rörande tillgängliga 1:1 medel genom en ökad och mer tillgänglig information samt tydliga ansökningskriterier
- att stärka den interna kontrollen inom området genom att inkludera stickprovskontroll av utvecklingsprojekt med 1:1 medel i regionstyrelsens internkontrollplan.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Region Gotland har ett samlat regionalt utvecklingsansvar. Av 7 § i Förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete framgår att den som har det regionala utvecklingsansvaret ska:

1. utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling (regional utvecklingsstrategi) och samordna insatser för att genomföra strategin,
2. besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete, och
3. följa upp, låta utvärdera och årligen redovisa resultaten av det regionala tillväxtarbetet till regeringen.

Region Gotland beslutar årligen om statliga medel för regionalt tillväxtarbete i form av såväl företagsstöd som utvecklingsprojekt, så kallade 1:1-medel. De statliga medlen ska bidra till att förverkliga såväl den nationella som regionala tillväxtpolitiken, där den regionala uttrycks i den regionala utvecklingsstrategin. För att medlen ska användas på ett ändamålsenligt sätt förutsätts bland annat att stödsökande har kännedom om dem, att medlem beviljas projekt som tydligt bidrar till regional utveckling samt att regionen har kunskap om vilka resultat medlen omsätts till. Hur medlen används ska återrapporteras till Näringsdepartementet. Därutöver behöver berednings- och beslutsprocessen vad gäller medlens användning vara transparent och tydlig.

Revisorerna i Region Gotland har utifrån väsentlighet och risk hunnit det relevant att genomföra en granskning inom området regional utveckling och då göra en fördjupning kring punkt 2 i det regionala utvecklingsansvaret, det vill säga Region Gotlands arbete med att besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om regionstyrelsens arbete med att besluta om användningen av statliga medel för regionalt tillväxtarbete är ändamålsenligt och genomförs med en god intern kontroll.

Granskningen omfattas av följande revisionsfrågor:

- Ges potentiella stödsökande tydlig information om hur medel söks och hur projekt prioriteras och tilldelas medel?
- Har regionstyrelsen säkerställt en tydlig process för beredning och beslut om användningen av de statliga medlen?
- Har regionstyrelsen säkerställt att beviljade projekt har en inriktning som främjar målen i det regionala utvecklingsprogrammet?
- Har regionstyrelsen säkerställt en tillräcklig intern kontroll rörande att projekten använder medlen på avsett vis?
- Har regionstyrelsen säkerställt att det görs en tillräcklig resultatuppföljning av projekten?

1.3 Revisionskriterier

- Förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete
- Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken
- Regional utvecklingsstrategi för Gotland (Regionalt utvecklingsprogram - RUP - Vision Gotland 2025)
- Interna styrande dokument för området regional utveckling

1.4 Avgränsning

Granskningen avgränsas enligt revisionsfrågorna och till regionstyrelsen. Ett urval av projekt från 2018 och 2019 ingår i granskningen.

1.5 Metod

Granskningen har genomförts genom analys av relevanta styrande dokument, samt genomgång av dokument som beskriver regionstyrelsens process och hantering av statliga tillväxtmedel, som exempelvis:

- Tillväxtprogram för Gotland 2016-2020
- Prioriteringsstrategi
- Processbeskrivningar för ansökan, beslut och rekvisition

Intervjuer har genomförts med följande funktioner:

- Projektsamordnare
- Strateg

Intervjuade har givits möjlighet att sakgranska rapporten.

Två stycken identiska enkäter har skickats ut till projektägare/projektledare för samtliga, vid tiden för granskningen, pågående projekt samt projekt som avslutades under år 2018. Vi har distribuerat en enkät till projektledare/projektägare som beviljats ordinarie 1:1-medel och enkät till projektledare/projektägare som beviljats medel genom Hållbara Gotland-programmet.

Enkätens syfte var att undersöka respondenternas upplevelse av processen kring projektmedel. Enkäten avseende ordinarie 1:1-medel skickades ut till 29 respondenter, varav vi mottog sex autosvar. 15 svar har erhållits, vilket ger en svarsfrekvens på 52 procent (inkl. autosvar) eller 65 procent (exkl. autosvar). Enkäten avseende Hållbara Gotland-programmet skickades ut till 13 respondenter, varav vi mottog ett autosvar. Nio svar har erhållits, vilket ger en svarsfrekvens på 69 procent (inkl. autosvar) eller 75 procent (exkl. autosvar).

Enkätens avslutande avsnitt berörde hantering/behandling efter projektets avslut. De projektägare vars projekt ännu inte avslutats gavs möjlighet att ange svarsalternativet *Vet ej*. Med anledning av detta är det en större andel som har svarat *vet ej* vid detta avsnitt än i de tidigare. Vid vår presentation av enkätresultaten i diagramform har vi i samtliga delar valt att inte redogöra för svarsalternativet *vet ej* för att skapa en jämförbarhet mellan de olika frågorna i enkäten. Samtliga svar redovisas dock i tabellform i anslutning till aktuellt diagram.

Efter en granskning av inkomna svar har vi valt att redovisa det sammanslagna resultatet av de två enkäterna i ett diagram. Två respondenter har besvarat båda enkäterna, men i övrigt har resterande respondenter endast besvarat en enkät.

Vidare har en projektgranskning genomförts av ett urval av de projekt som Region Gotland har beviljat projektmedel. Inom ramen för granskningen valdes 3 projekt ut, varav 1 avslutat och 2 pågående, för en fördjupad granskning där vi efterfrågat samtliga registrerade projekthandlingar, från ansökan till slutrapport. Syftet med den fördjupade projektgranskningen har varit att bedöma regionens följsamhet gentemot riktlinjer och anvisningar vid hantering av projektmedel. Två av projekten som valdes ut har beviljats medel via Hållbara Gotland-programmet och ett har beviljats medel via ordinarie 1:1-medel.

2. Iakttagelser och bedömningar

2.1 Regionens organisation kopplat till regional utveckling

Inledande iakttagelser rörande regionens organisation kopplat till regional utveckling. Region Gotland bildades 2011 då Gotland kommun bytte namn till Region Gotland. Sedan 1998 har man haft det regionala utvecklingsansvaret. Hantering av statliga 1:1 medel bereds inom avdelningen för regional utveckling som i sin tur ingår i regionstyrelseförvaltningen. Avdelningen rapporterar till regionstyrelsen. Det finns fem-sex strategier samt projektsamordnare som är direkt kopplade till handläggning av 1:1-medel, varav samtliga har egna expertområden.

2.2 Information om hur medel söks och vad som prioriteras

Revisionsfråga 1: Ges potentiella stödsökande tydlig information om hur medel söks och hur projekt prioriteras och tilldelas medel?

2.2.1 Iakttagelser

Enligt förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete anges att det regionala tillväxtarbetet ska utformas och bedrivas i sektorsövergripande samarbete mellan aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå.

Av Region Gotlands hemsida framkommer att följande aktörer kan söka projektstöd: statliga och kommunala myndigheter, lokala intressegrupper, samverkansbolag samt ideella och ekonomiska föreningar. Det framgår även att enskilda företag och privatpersoner inte kan söka projektstöd. På hemsidan finns bland annat information om vem som kan söka projektstöd, vilka projekt som kan söka projektstöd, när stöd ska sökas och hur stor summa, hur lång tid det tar att få beslut samt hur utbetalning sker.

Av Region Gotlands hemsida framkommer att projekt bedöms och prioriteras utifrån överensstämmelse med det regionala utvecklingsprogrammet för Gotland *Vision Gotland 2025* och det regionala tillväxtprogrammet *Tillväxtprogram för Gotland 2016-2020*. Det framgår vid intervju att det i dagsläget pågår ett arbete med att ta fram en ny regional utvecklingsstrategi. Regionen har även en prioriteringsstrategi för hur inkomna ansökningar ska prioriteras. Strategin är enligt följande:

1. Ansökningar som avser medfinansiering till strukturfonderna och Interreg.
2. Ansökningar inom styrkeområden i *Tillväxtprogram för Gotland 2016-2020*; besöksnäring samt mat- och livsmedelnäringarna
3. Ansökningar inom utvecklingsområden i *Tillväxtprogram för Gotland 2016-2020*; attraktionskraft, företagsklimat, företagsfrämjande och nyindustrialisering, kompetensförsörjning, bostadsförsörjning samt kommunikationer
4. Ansökningar som bygger vidare på tidigare och/eller stödjer pågående satsningar.

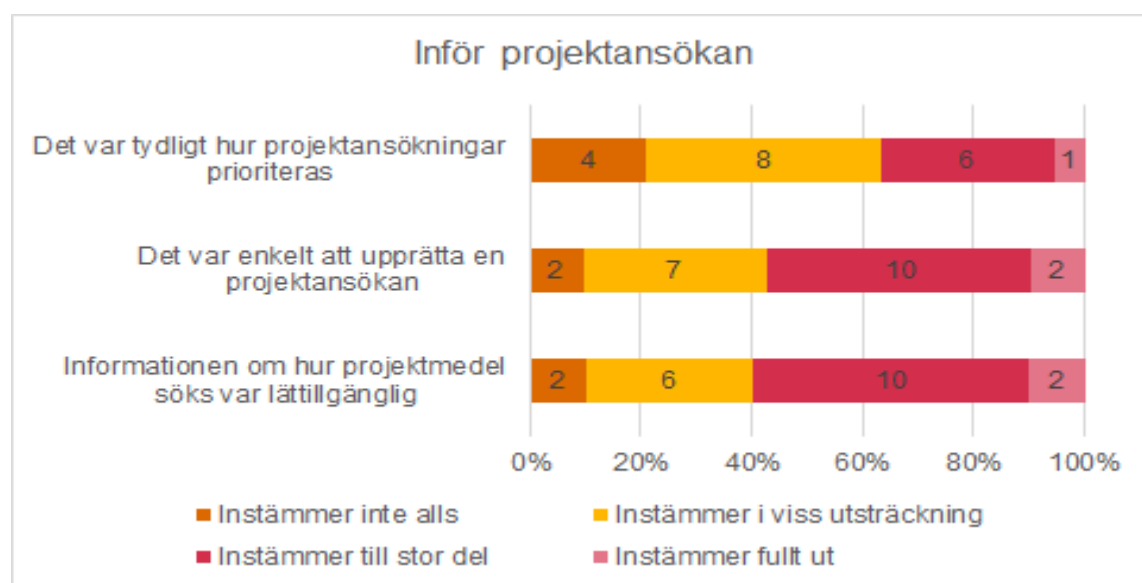
När det gäller informationsinsatser så framkommer vid intervju att Region Gotland, i relativt låg utsträckning, arbetar med detta kopplat till 1:1-medel. Region Gotland

informerar emellertid allmänheten tillsammans med Länsstyrelsen och LEADER om vad för olika slags finansieringsmöjligheter finns på Gotland.

Av hemsidan framgår att den aktör som önskar ansöka om medel för utvecklingsprojekt ska ta kontakt med regionens strateger för dialog och diskussion om sin idé och projekt. Detta ska göras innan en projektansökan skickas in. I övrigt uppges det finnas information på hemsidan och det framkommer att de aktörer som brukar ansöka om medel upplevs ha en god kunskap om hur ansökningsprocessen går till och vilken typ av projekt som kan beviljas medel.

Från och med januari 2019 genomförs samtliga ansökningar digitalt via *Min ansökan*, vid intervjuer framkommer att antalet frågor från aktörer har minskat i och med denna övergång. När det gäller hållbarhetsfrågorna uppges dock detta vara ett utvecklingsområde eftersom projektsamordnare och strateger ofta behöver efterfråga kompletteringar med mer information.

För att få en inblick i hur representanter för projekt som beviljats medel upplever processen med 1:1 medel skickades en enkätundersökning ut till projektägare/projektledare. Av följande diagram presenteras resultatet på enkätfrågorna kopplat till information, ansökan och prioriteringar.

I tabellen nedan redovisas samtliga inkomna svar, inkl. vet ej.

<i>I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden:</i>	Instämmer helt	Till stor del	Till viss del	Inte alls	Vet ej	Antal
Det var tydligt hur projektansökningar prioriteras	1 st	6 st	8 st	4 st	5 st	24 st
Det var enkelt att upprätta en projektansökan	2 st	10 st	7 st	2 st	3 st	24 st
Information om hur projektmedel söks var lättillgänglig	2 st	10 st	6 st	2 st	4 st	24 st

Av enkätundersökningen framgår att en majoritet av respondenterna instämmer i hög grad till våra påståenden avseende lättillgänglig information och upprättande av projektansökan. När det gäller prioriteringsordningen av projektansökningar är det fler respondenter som uttrycker en osäkerhet. Det är ett stort antal som endast instämmer till viss del rörande våra påståenden vilket kan tyda på att information om projektmedel och om regionens prioriteringar inte nödvändigtvis är helt lättillgänglig, vilket även går att urskilja i följande fritextsvar:

“Det är en väldigt hög beviljandegrad. Viktigt att det blir en större konkurrens och bättre projekt framöver där fler aktörer är med. Tripel helix.” - Hållbara Gotland-projekt

“Vi har fått föredömlig hjälp när vi kontaktat projektansvariga på RG och TVV men tillgång på information om att göra ansökningar, ansökningstexter, budget och kriterier har varit snåriga och detaljstyrda (...).” - Hållbara Gotland-projekt

“Tack vare personliga möten med anställd på Region Gotland som ansvarade för information om projektmedlen så fick jag bra information, men hade svårt att hitta det själv på nätet.(...)” - Ordinarie 1:1-medel

2.2.2 Bedömning

Vi bedömer att stödsökande *delvis* ges tydlig information om hur medel söks och hur projekt prioriteras och tilldelas medel.

Det finns en prioriteringsstrategi för hur inkomna ansökningar ska hanteras. Vi konstaterar dock att den information som finns på hemsidan kan utvecklas för att ytterligare tydliggöra för projektägare.

Resultatet från enkätundersökningen visar att regionen fortsatt har utvecklingsmöjligheter när det gäller tydlighet i prioriteringarna, tillgång till information och enklare ansökningsprocesser.

2.3 Process för beredning och beslut

Revisionsfråga 2: Har regionstyrelsen säkerställt en tydlig process för beredning och beslut om användningen av de statliga medlen?

2.3.1 Iakttagelser

Enligt förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken framgår att de utgifter som är bidragsberättigade är utgifter för anställning av personal och övriga utgifter för att starta, genomföra och avsluta projekt. Av förordningen anges att bidrag för ett projekt inte får utgöra driftstöd.

Det är inom avdelningen för regional utveckling som tillväxtenheten finns, det vill säga den enhet som handlägger och bereder inkomna ansökningar. Inom tillväxtenheten är det främst en projektsamordnare och cirka fem strateger som är direkt knutna till 1:1-medel som handlägger och bereder dessa. Av intervjuer framkommer att strategerna inte själva ska vara regionala utvecklingsaktörer utan att dess ansvar istället bygger på tre ben; *kunskap* (vilket innefattar uppföljning och strategi), *mötesplatser* (vilket innefattar att engagera och öka kunskapen hos aktörer) samt *finansiering av projekt*.

Det finns processbeskrivningar för hur beredning och beslut om ansökan om 1:1-medel ska hanteras. Processbeskrivningarna är i form av flödesscheman där processen kan följas och där ansvar och roller tydliggörs. Det är projektsamordnaren som tar emot ansökan, efter det att projektägaren haft dialog med någon av Region Gotlands strateger som givit ansökan och tillhörande projektidé klartecken. Projektsamordnaren registrerar ansökan i Nyps samt diarieför i regionens ärendehanteringssystem och skapar en aktmapp. Som ett led i detta genomför även projektsamordnaren en kvalitetssäkring där formalia och budget granskas. Vid intervjuer framkommer att detta ses som en form av rimlighetsbedömning, det vill säga exempelvis huruvida angiven budget överensstämmer med de aktiviteter som planeras i den inkomna ansökan. Regionen har även en checklista (daterad 2020-01-22) som ska användas vid handläggning av inkomna ärenden, detta görs av ansvarig strateg. Checklistan innehåller följande kontrollmoment:

- Allmänna uppgifter
- Formella krav
- Projektekonomi
- Projektkvalitet
- Grunder för prioritering
- Övrigt

När det gäller de medel som har fördelats genom Hållbara Gotland-programmet så genomförs ansökningar och rekvisitioner till Tillväxtverket, detta innebär att det inte endast är Region Gotlands egna ansökningsblanketter och processer som används. Hållbara Gotland är ett regionalpolitiskt program som startade 2016 och innebar att regionen fick 100 miljoner kronor över en fyraårsperiod som ersättning för förlorade arbeten inom kalkindustrin. Dessa medel tillfördes de ordinarie 1:1-medlen för regionala tillväxtåtgärder som Region Gotland förfogar över.

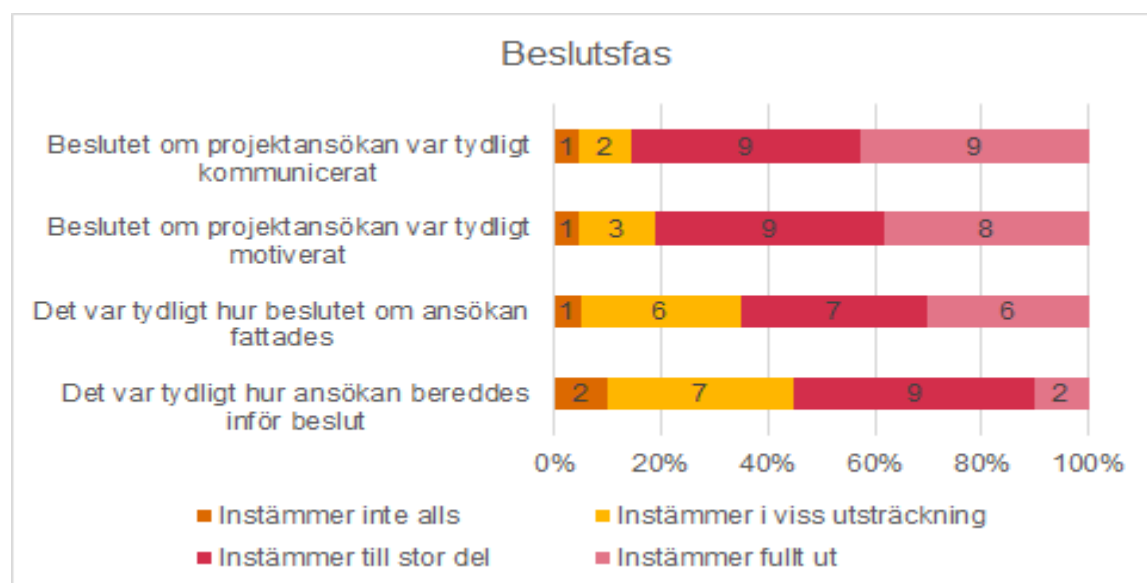
För att ett projekt ska kunna erhålla 100 procent finansiering med 1:1-medel genom Hållbara Gotland-programmet så fick Tillväxtverket även handha 50 procent av medlen.

Detta innebär att projektansökningar gick till både Region Gotland och Tillväxtverket för samma projekt och att vardera organisation sedan kunde betala ut 50 procent. I och med detta så finns det en viss skillnad i beredning när det gäller ordinarie medel och medel via Hållbara Gotland-programmet.

Vid intervjuer framgår att strategerna arbetar mycket tillsammans. En gång i kvartalet genomförs projekthandläggningsforum där man tillsammans bl a diskuterar inkomna ansökningar.

När det gäller beslut om de statliga medlen så har Region Gotland fyra beslutssteg beroende på hur stor summa som beviljas. Regionala utvecklingsdirektören har delegation på beslut upp till 500 000 kronor, regiondirektören har delegation på beslut upp till 1 000 000 kronor, regionstyrelsens arbetsutskott har delegation på beslut upp till 2 000 000 kronor och vid summor över detta belopp ska beslut fattas av regionstyrelsen. Vid intervjuer framkommer att regionstyrelsens arbetsutskott är aktiva och att nästan samtliga beslut går via utskottet. Det betonas att det är en aktiv politik och att jävssituationer kontinuerligt undersöks.

För att få information om hur projektägare/projektledare upplever processen för beredning och beslut så inkluderades detta frågeområde i enkätundersökningen. Resultatet presenteras i diagrammet nedan.

I tabellen nedan presenteras samtliga inkomna svar, inkl. vet ej.

<i>I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden:</i>	Instämmer helt	Till stor del	Till viss del	Inte alls	Vet ej	Antal
Beslutet om projektansökan var tydligt kommunicerat	9 st	9 st	2 st	1 st	3 st	24 st
Beslutet om projektansökan var tydligt motiverat	8 st	9 st	3 st	1 st	3 st	24 st
Det var tydligt hur beslutet om ansökan fattades	6 st	7 st	6 st	1 st	4 st	24 st
Det var tydligt hur ansökan bereddes inför beslut	2 st	9 st	7 st	2 st	4 st	24 st

Av enkätundersökningen framgår att en majoritet av respondenterna i hög grad instämmer i våra påståenden, främst gällande om beslutet var tydligt kommunicerat och motiverat. Det finns en större variation när det gäller tydligheten i hur ansökan bereds och hur beslutet fattades. Bland annat inkom fritextsvar rörande ovanstående enkätfrågor. De kommentarer som Region Gotland lämnat rörande fritextsvaren i samband med sakavstämningen redovisas i anslutning till lämnat enkätsvar nedan.

“Jag upplever att beslut om projektmedel ofta är godtyckligt från Region Gotland. Det kan också tyckas märkligt att tjänstemän inom regionen kan ansöka om projektmedel som sedan godkänns av närmaste chef.” - Ordinarie 1:1-medel

Region Gotlands kommentar: “Det låter som om tjänstemän privat kan ansöka om projektmedel. Om Region Gotland själva driver projekt beror det på att ett behov har uppstått och ingen utomstående aktör har möjlighet att driva projektet. Närmaste chef kan aldrig godkänna projekt. Det är utvecklingsdirektör, regiondirektör eller regionstyrelsen som fattar beslut.”

“(…) Den medfinansiering som vi sökte låg under den nivå som delegerats till regiondirektören för beslut, men ändå skulle beslut fattas i RS. Det var förvillande.” - Ordinarie 1:1-medel

Region Gotlands kommentar: “Att ha delegation betyder inte att man nyttjar delegationen. Det kan finnas andra bevekelsegrunder som gör att man tar upp beslutet till Regionstyrelsen. Ju fler beslut som tas i Regionstyrelsen desto större inblick får politikerna i projektverksamheten.”

2.3.2 Bedömning

Vi bedömer att regionstyrelsen *har säkerställt* en tydlig process för beredning och beslut om användningen av de statliga medlen.

Det finns processbeskrivningar och tillhörande dokumentation som tydliggör handläggningsprocessen samt tydliggör roll- och ansvarsfördelning, vilket är något vi ser

som positivt. Vid intervju framkommer också att det finns en tydlig ansvarsfördelning mellan projektsamordnare och strateger.

Respondenterna i enkätundersökningen uppger att erhållet beslut om projektstöd var tydligt motiverat och kommunicerat. Det finns däremot en större variation när det gäller tydligheten inför ett beslut, här finns således utvecklingsmöjligheter för Region Gotland.

Revisionsfråga 3: Har regionstyrelsen säkerställt att beviljade projekt har en inriktning som främjar målen i det regionala utvecklingsprogrammet?

2.3.3 Iakttagelser

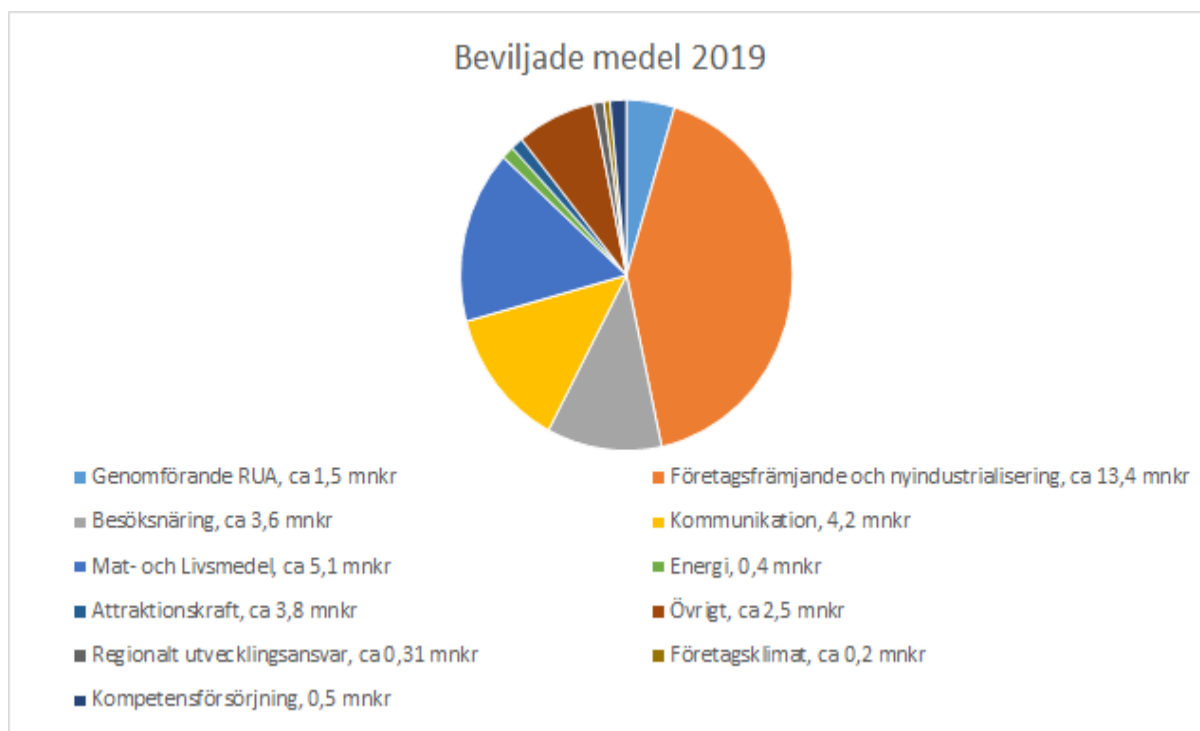
Av Tillväxtprogram för Gotland 2016-2020 återfinns de utvecklings- och styrkeområden som ligger till grund för de utvecklingsprojekt som tilldelas 1:1-medel. Det är projekt som kopplar an programmets två styrkeområden som främst prioriteras. Utvecklings- och styrkeområden presenteras vidare i avsnitt 2.2.1.

Vid intervju framkommer att det finns få aktörer på Gotland som har möjlighet att driva stora projekt. Eftersom projektmedel betalas ut i efterhand krävs det att aktörerna själva har tillräckligt mycket medel för att kunna driva och inledningsvis finansiera projekten.

Vid en sammanställning av de projekt som beviljats medel under år 2018 och 2019 framgår att det finns en spridning mellan regionens prioriterade utvecklings- och styrkeområden. Detsamma gäller vid en granskning av pågående projekt. I de kommande två diagrammen redovisas de projekt som beviljats under år 2018 och 2019 och dess koppling till det regionala utvecklingsarbetet.

År 2018 beviljades stödmedel om 12 437 762 kronor. De tre inriktningar som beviljats de största summorna medel är kommunikation, besöksnäring och mat- och livsmedel. Under år 2018 beviljades 12 projekt inom nio olika organisationer. Vi kan således även konstatera att det finns en spridning av projektägare.

År 2019 beviljades stödmedel om 32 115 315 kronor. De tre inriktningar som beviljats de största summorna medel är företagande och nyindustrialisering, mat- och livsmedel och kommunikation. År 2019 beviljades 21 projekt inom 12 olika organisationer. Vi kan konstatera att Region Gotland är projektägare till sex av dessa projekt.

De projekt som vi studerat närmare i vår projektgranskning bedriver sin verksamhet inom följande utvecklings- och styrkeområden i Tillväxtprogrammet; *Mat- och livsmedel* (ett projekt) och *Företagsfrämjande och nyindustrialisering* (två projekt). Vid vår projektgranskning framgår att projekten och dess dokumentation i allt väsentligt överensstämmer med det målområde inom Tillväxtprogrammet som projektet enligt ansökan och beslut ska verka inom.

2.3.4 Bedömning

Vi bedömer att regionstyrelsen *har säkerställt* att beviljade projekt har en inriktning som främjar målen i det regionala utvecklingsprogrammet.

Efter en granskning av Region Gotlands projektportfölj kan vi konstatera att det finns en spridning mellan inriktningar bland de projekt som beviljats medel 2018 och 2019. Vi kan konstatera att de två inriktningarna mat- och livsmedel samt kommunikation har varit två av de inriktningar dit relativt mycket projektmedel allokerats, under de senaste två åren, vilket korrelerar med Tillväxtprogrammet 2016-2020.

2.4 Intern kontroll

Revisionsfråga 4: Har regionstyrelsen säkerställt en tillräcklig intern kontroll rörande att projekten använder medlen på avsett vis?

2.4.1 Iakttagelser

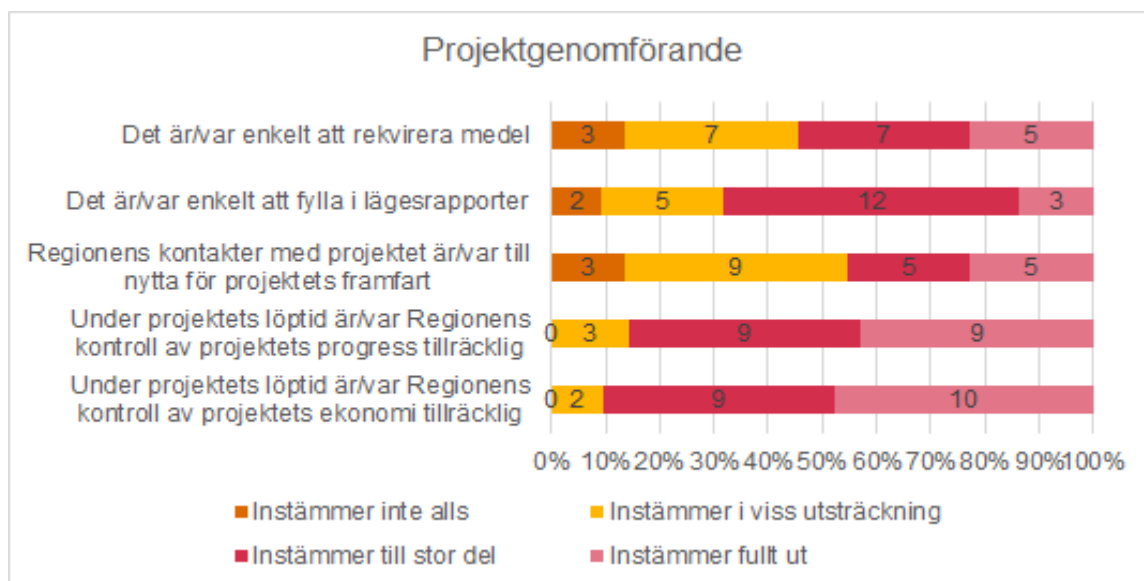
Enligt förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken anges att beslutsfattaren, dvs. regionen, ska utöva tillsyn över att bidrag utnyttjas för avsett ändamål och i överensstämmelse med föreskrivna villkor.

Av Region Gotlands allmänna villkor för stöd till projekt (daterad 2018-02-01) anges att utbetalning av stöd sker i efterhand efter att projektet har lämnat in en redovisning av de faktiska kostnaderna för projektet. Det anges även att ansökan om utbetalning ska omfatta minst en och högst sex kalendermånaders stödberättigande kostnader eller vara i enlighet med beslutad utbetalningsplan. Region Gotland har även en processbeskrivning kopplat till handläggning av inkommen rekvisition/slutrapport, dvs. en beskrivning av de olika stegen i handläggningen. Av beskrivningen framgår att granskning ska göras av ekonomiskt underlag avseende både kostnader och finansiering samt huruvida rekvisitionsblanketten är korrekt ifylld. Det framkommer även att projektsamordnaren under denna granskning kan ha dialog med aktuell strateg, med andra finansiärer, inom organisationen samt begära in kompletteringar. När det gäller de lägesrapporter som lämnas in till Region Gotland så uppges det inte alltid vara tillräcklig information som lämnas. Av de större projekten kräver regionen större och mer utförliga rapporteringar. Det framgår att uppföljning och kontroll av projekt ska genomföras hos samtliga aktörer och att det inte görs någon skillnad mellan externa och interna projekt.

Vid intervjuer framkommer att det sker en löpande kontroll av de projekt som beviljats medel. En central del uppges vara granskning av fakturor som inkommer men utöver detta så sker även kontinuerliga avstämningar med projekten. Avstämningarna varierar beroende på projektets löptid och storlek men kan innefatta både telefonavstämningar och fysiska träffar. Det framgår vid intervjuer att regionens strateger har en dialog avseende kontroll av projekt men att det inte sker någon form av andrahandskontroll av fattade beslut och bedömningar. I anknytning till Hållbara Gotland-programmet så påbörjades även erfarenhetsträffar för samtliga projekt. Projekten blir kallade till dessa träffar två gånger om året och syftet med dessa är att uppmuntra till dialog och samtal mellan olika projekt.

I regionstyrelsens internkontrollplan för 2019 anges som en process "Företagsansökningar", där stickprov ska göras en gång per år bland alla projektansökningar. De statliga tillväxtmedlen används till såväl företagsstöd som till regionala utvecklingsprojekt, och styrs av olika förordningar och regelverk. Internkontrollplanen innehöll för 2019 inte kontroller avseende regionala utvecklingsprojekt, vilket är i fokus för denna granskning.

För att undersöka projektägarnas/projektledarnas uppfattning om Region Gotlands kontrollinsatser inkluderades frågor om detta i enkäten. I diagrammet nedan presenteras enkätresultaten.

I tabellen nedan presenteras samtliga inkomna svar, inkl. vet ej.

<i>I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden:</i>	Instämmer helt	Till stor del	Till viss del	Inte alls	Vet ej	Antal
Det är/var enkelt att rekvirera medel	5 st	7 st	7 st	3 st	2 st	24 st
Det är/var enkelt att fylla i lägesrapport	3 st	12 st	5 st	2 st	2 st	24 st
Regionens kontakter med projektet är till nytta för projektets framfart	5 st	5 st	9 st	3 st	2 st	24 st
Under projektets löptid har regionens kontroll av projektets progress varit tillräcklig	9 st	9 st	3 st	0 st	3 st	24 st
Under projektets löptid har regionens kontroll av projektets ekonomi varit tillräcklig	10 st	9 st	2 st	0 st	3 st	24 st

Av enkätundersökningens resultat går att konstatera att respondenterna i hög grad instämmer till våra påståenden om Region Gotlands kontroll av projektets progress och ekonomi varit tillräcklig. När det gäller övriga påståenden återfinns en större variation bland svaren. Av enkätens fritextsvar framkommer följande:

“Uppföljningen från Regionens sida är bra. Däremot tar Tillväxtverkets ekonomiska uppföljningar absurdt mycket tid. (...) Regionens kommunikation har varit rakt igenom bra och föredömlig.” - Hållbara Gotland-projekt

“Det var enkelt att rekvirera medel när jag fick stöd av regionens handläggare.” - Ordinarie 1:1-medel

“Processen för att kontrollera ekonomin har varit olika från olika projekt. Modellen att skriva ut alla fakturor och betalningsunderlag för att sedan skanna in dessa och skicka till regionen är inte på något sätt hållbar. På senare tid har man dock granskat ekonomin genom att gå igenom huvudbok och begärt ut stickprover från projektet. Detta är såklart mycket positivt.” - Ordinarie 1:1-medel

“Minimera administrationen till fördel för projektets huvudsakliga aktiviteter. För mycket tid går åt till att förstå och fylla i uppgifter på rätt ställe. För mycket detaljstyrning och inflexibilitet i hur de tilldelade medlen kan användas inom projektet. Saker och ting händer i ett projekt.(...)” - Ordinarie 1:1-medel

Genomförd projektgranskning innefattade två projekt som tilldelats medel via Hållbara Gotland. I dessa projekt är det Tillväxtverket som sköter merparten av kommunikationen och det är även via Tillväxtverkets blanketter som ansökningar, rekvisitioner etc. görs. Vi kan urskilja en diskrepans kring utförligheten i dessa rapporteringar, det finns en variation kopplat till det underlag och de projekthandlingar som finns för respektive projekt. Vi noterar att dialog förs mellan Tillväxtverket och Region Gotland rörande de projektansökningar och ansökningar om utbetalningar som projekten lämnar in.

Genomförd projektgranskning, av de tre projekten, visar att regionen delvis har fått in löpande rapportering i form av lägesrapporter och ansökan om utbetalning från projektägare. I vissa av projekten kan vi identifiera att regionen noggrant har följt upp, kontrollerat och ifrågasatt den rapportering som inkommit.

När det gäller det projekt som tilldelats ordinarie 1:1-medel så konstaterar vi att den dokumentation som vi tagit del av är knapphändig, både avseende information från projektet samt dokumenterad dialog mellan regionen och projektet, och inte är i linje med regionens processbeskrivningar. Projektet är dock inte ett vanligt 1:1-projekt utan ett s.k. kapitaliseringsprojekt. Enligt förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken 11:e paragrafen lyder ”Bidraget ska betalas ut i efterhand efter redovisning av de faktiska utgifterna för projektet. Inbetalningar till riskkapitalfonder, lånefonder och garantifonder ska anses utgöra faktiskt betalda utgifter.” Därför kan inte projektet i fråga jämföras med ett ”vanligt” projekt. Det är alltså ingen förskottsutbetalning som har skett utan en kapitalisering av en fond. Det står fonden fritt att använda medlen till de satsningar som fonden anser prioriterade. Efter att medlen är fördelade av fonden inkommer en rapport till Region Gotland som beskriver insatserna. Gotlands Filmfond, som ägs av Region Gotland, regleras av såväl bolagsordning som ägardirektiv för sin verksamhet och därför menar Region Gotland att det finns ett mindre behov av underlag i ansökan.

2.4.2 Bedömning

Vi bedömer att regionstyrelsen *delvis har säkerställt* en tillräcklig intern kontroll rörande att projekten använder medlen på avsett vis.

Genom löpande rapportering från projekten, i form av ansökan om utbetalning och lägesrapport, så erhåller Region Gotland information om hur projekten använder beviljade projektmedel. Vår granskning av utvalda projekt visar att dock att det finns vissa brister i spårbarheten av kontroller under ett projekts löptid. Vi har vidare funnit att regionstyrelsens internkontrollplan saknar kontrollmoment rörande 1:1-medel till regionala utvecklingsprojekt.

2.5 Resultatuppföljning

Revisionsfråga 5: Har regionstyrelsen säkerställt att det görs en tillräcklig resultatuppföljning av projekten?

2.5.1 Iakttagelser

Enligt förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken anges att beslutsfattaren, utöver att utöva tillsyn, även ska svara för en årlig uppföljning av ärendet.

I Tillväxtprogram för Gotland 2016-2020 ingår ett avsnitt om uppföljning och lärande. Av programmet framgår att Region Gotland ska organisera den regionala tillväxtpolitikens genomförande så att resultat från olika insatser leder till långsiktiga och positiva effekter. Det framgår även att det finns en ambition att uppföljning och utvärdering av genomförda insatser ska bidra till både ett ökat lärande samt en utveckling av tillväxtpolitiken. För att säkerställa detta ska tillväxtprogrammet årligen följas upp och kvalitetssäkras gentemot uppsatta mål. Uppföljningen anges ha tre övergripande syften:

- Konkret identifiera och mäta resultatet av insatserna.
- Beskriva konkreta effekter och/eller resultat av såväl projekt som andra inom programmet genomförda tillväxtfrämjande insatser.
- Omfatta såväl organisation som struktur för det praktiska genomförandet av de tillväxtfrämjande arbetet (projekt, aktiviteter m.m).

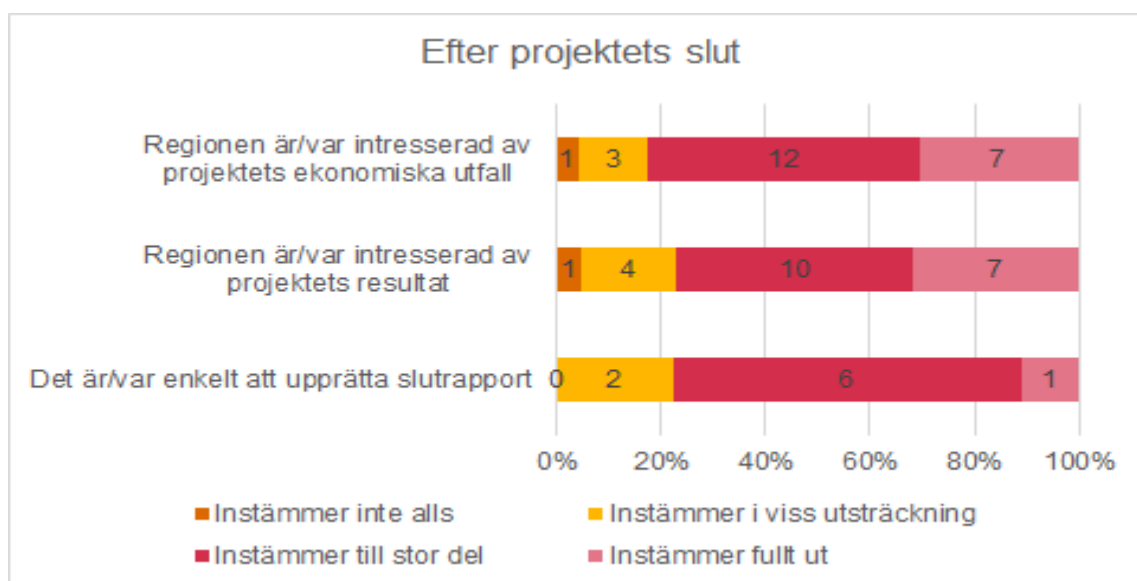
Av Region Gotlands redovisning av genomförandet av det regionala tillväxtarbetet 2018 framgår att det har funnits utmaningar när det gäller Hållbara Gotland-programmet och processen Tillväxtverket och regionen emellan. Det anges att en utmaning har varit att hitta roller, ansvar och processer mellan den nationella myndigheten och den regionalt utvecklingsansvariga aktören. Det betonas även som centralt att planera för hur projektens resultat kan tillvaratas på längre sikt.

Det framgår vid intervjuer att Region Gotlands fokus har förflyttats från att det endast ska röra sig om bra projekt till att det nu fokuseras mer på projektens resultat. Det framgår att det pågår ett aktivt arbete med resultat och lärande, men att det är tidskrävande. Enligt intervju har Region Gotland ett uppdrag att ta fram en handlingsplan för resultatförankring när det gäller uppföljning och utvärdering av projekt.

När det gäller samlade analyser och utvärderingar av 1:1-medel så görs detta i den villkorsrapport som årligen skickas till Näringsdepartementet. I övrigt så redovisas som regel inte avslutade projekt för regionstyrelsen, men det framkommer att samtliga slutrapporter finns tillgängliga för de förtroendevalda. Region Gotlands projektsamordnare har löpande informationsärenden på regionstyrelsens arbetsutskott där den aktuella projektportföljen går igenom. Vid dessa tillfällen lämnas även information om hur det ser ut framöver rörande 1:1-medel.

I diagrammet nedan presenteras resultatet från enkätundersökningen kopplat till resultatuppföljning efter projektets slut. När det gäller frågan om det är/var enkelt att upprätta slutrapport var det många respondenter som valde svarsalternativet *Vet ej*.

Som tidigare nämnts så finns dessa svar inte redovisade i diagrammet nedan, utan här presenteras endast de övriga svarsalternativen.

I tabellen nedan presenteras samtliga inkomna svar, inkl. vet ej.

I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden:	Instämmer helt	Till stor del	Till viss del	Inte alls	Vet ej	Antal
Regionen är/var intresserad av projektets ekonomiska utfall	7 st	12 st	3 st	1 st	1 st	24 st
Regionen är/var intresserad av projektets resultat	7 st	10 st	4 st	1 st	2 st	24 st
Det är/var enkelt att upprätta slutrapport	1 st	6 st	2 st	0 st	15 st	24 st

Av resultatet går att konstatera att en majoritet av respondenterna instämmer helt eller till stor del i våra påståenden kopplat till projektets slut. Av enkätens fritextsvar framkommer följande kommentarer:

"(...) Regionen har nu ett stort intresse för vad som sker i projektet så dom kommer tveklöst vara intresserade av projektets resultat och ekonomiska utfall." - Hållbara Gotland-projekt

"Jag upplever att regionen har varit intresserad av att nödvändig dokumentation skall finnas på plats. Punkt." - Ordinarie 1:1-medel

2.5.2 Bedömning

Vi bedömer att regionstyrelsen *inte har säkerställt* att det görs en tillräcklig resultatuppföljning av projekten.

Vi kan konstatera att det inte genomförs någon samlad resultatuppföljning, bortsett från den villkorsrapportering som årligen skickas till Näringslivsdepartementet. Då det inte genomförs någon samlad uppföljning bedömer vi att det finns svårigheter att veta om de medel som satsats i regionala utvecklingsprojekt har gett önskvärda effekter på den

regionala utvecklingen. Det framgår att det finns en ambition inom Region Gotland att i större utsträckning fokusera på lärandet och på vad som ska göras när projekten är slut, detta ser vi som positivt. För att kunna dra lärdomar från genomförda projekt rekommenderar vi att regionstyrelsen årligen erhåller en sammanställning över resultatredovisningar från samtliga avslutade projekt.

Av enkätresultatet framgår att en majoritet av respondenterna instämmer i våra påståenden kopplat till resultatuppföljning, dvs. att Region Gotland är intresserade av både projektets resultat och ekonomiska utfall.

3. Revisionell bedömning

Efter genomförd granskning är den samlade revisionella bedömningen enligt följande:

Vi bedömer att regionstyrelsens arbete med att besluta om användningen av statliga medel för regionalt tillväxtarbete inte är helt ändamålsenligt och att arbetet inte helt genomförs med en tillräcklig intern kontroll.

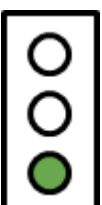

Den samlade revisionella bedömningen baseras på de revisionsfrågor som formulerats i granskningen som bland annat visar att de projekt som beviljas medel främjar målen i Tillväxtprogram för Gotland 2016-2020, men att det finns utvecklingspotential kopplat till information samt resultatuppföljning och intern kontroll.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi regionstyrelsen:

- att årligen säkerställa att regionstyrelsen erhåller en sammanställning av resultatredovisningar från samtliga avslutade projekt samt en utvärdering/analys av den samlade projektstocken för att kunna dra lärdom av genomförda projekt
- att öka transparensen rörande tillgängliga 1:1 medel genom en ökad och mer tillgänglig information samt tydliga ansökningskriterier
- att stärka den interna kontrollen inom området genom att inkludera stickprovskontroll av regionala utvecklingsprojekt finansierade av 1:1 medel i regionstyrelsens internkontrollplan

4. Bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfrågor	Kommentar	
Ges potentiella stödsökande tydlig information om hur medel söks och hur projekt prioriteras och tilldelas medel?	Delvis Det finns en prioriteringsstrategi för hur inkomna ansökningar ska hanteras. Vi konstaterar dock att den information som finns på hemsidan kan utvecklas för att ytterligare tydliggöra för projektägare.	
Har regionstyrelsen säkerställt en tydlig process för beredning och beslut om användningen av de statliga medlen?	Ja Det finns processbeskrivningar och tillhörande dokumentation som tydliggör handlägningsprocessen samt tydliggör roll- och ansvarsfördelning. Det finns även en tydlig ansvarsfördelning mellan projektsamordnare och regionens strategier.	
Har regionstyrelsen säkerställt att beviljade projekt har en inriktning som främjar målen i det regionala utvecklingsprogrammet?	Ja Efter en granskning av regionens projektportfölj kan vi konstatera att det finns en spridning mellan inriktningar bland de projekt som beviljats medel 2018 och 2019.	
Har regionstyrelsen säkerställt en tillräcklig intern kontroll rörande att projekten använder medlen på avsett vis?	Delvis Genom löpande rapportering från projekten, i form av ansökan om utbetalning och lägesrapport, så erhåller regionen information om hur projekten använder beviljade projektmedel. Vår granskning av utvalda projekt visar att dock att det finns brister i spårbarheten av kontroller under ett projekts löptid. Kontroller av regionala utvecklingsprojekt ingår inte i regionstyrelsens internkontrollplan.	
Har regionstyrelsen säkerställt att det görs en tillräcklig resultatuppföljning av projekten?	Nej Det genomförs inte någon samlad resultatuppföljning, bortsett från den årliga villkorsrapporteringen. Då detta inte genomförs bedömer vi att det finns svårigheter att veta om de medel som satsats i regionala utvecklingsprojekt har gett önskvärda effekter på den regionala utvecklingen. Det genomförs dock kontinuerliga erfarenhetsträffar flera gånger per år, där Region Gotland bjuder in projekten för uppföljning av projekten.	

2020-03-24

Carin Hultgren

Uppdragsledare

Henrik Fagerlind

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Gotland enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 19 november 2019. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.